

บทที่ 2

การสำรวจแนวความคิดและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง

กลวิธีการเรียน

ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Science) และกลวิธีการเรียนของผู้เรียนได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 ซึ่งให้ความสนใจในการเรียนรู้ความคิดของผู้เรียนในกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมอง (Mental Processes) สมมุติฐานพื้นฐานตามหลักทฤษฎี Cognitive เชื่อว่าผู้เรียนมีกระบวนการในการจัดการกับข้อมูลใหม่ที่พบ โดยจะรับรู้ ตรวจสอบและเลือกข้อมูลต่าง ๆ และส่งไปยังหน่วยของสมองที่เป็นหน่วยความจำระยะสั้น (Short-term Memory) จากนั้นก็จะมีกระบวนการภายในสมองที่จัดการกับข้อมูลเหล่านี้ หลังจากนั้นข้อมูลที่ได้รับการจัดการจะถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำระยะยาว (Long-term Memory) เพื่อที่จะได้รับการเรียกกลับมาใช้เมื่อต้องการ วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการกับข้อมูลใหม่ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจ การเรียนรู้ การเก็บรักษา และการเรียกกลับออกไปใช้ ถือว่าเป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) หรือกลวิธีการเรียน (Learning Strategies) นั้นเอง

กลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

ความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนในสาขการสอนภาษาต่างประเทศ เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งสืบเนื่องมาจากความเชื่อว่าผู้เรียนภาษาที่ประสบความสำเร็จนั้นมีกลวิธีการเรียนที่พิเศษหรือแตกต่างออกไปในการจัดการกับข้อมูลใหม่ที่เรียน ซึ่งควรจะได้รับการศึกษาวิจัย ความสนใจอันนี้แตกต่างโดยสิ้นเชิงกับความเชื่อที่มีมาเป็นเวลานานว่า คนบางคนมีความสามารถเฉพาะตัวหรือมีพรสวรรค์ที่จะเรียนรู้ภาษา ในความคิดแนวใหม่นี้เชื่อว่าผู้เรียนนั้นแตกต่างกันที่กลวิธีที่ใช้ในการเรียน กลวิธีเหล่านี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ แต่เป็นสิ่งที่สามารถจะสอนให้กับผู้เรียนคนอื่น ๆ ซึ่งไม่รู้จักใช้กลวิธีเหล่านี้ด้วยตนเอง

นักวิจัยที่ทำการศึกษาทางด้านกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ เช่น Wenden, 1987; Rubin, 1987; Oxford, 1990; O'Malley และ Chamot, 1990 ได้ให้คำจำกัดความของ “กลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ” ซึ่งพอจะสรุปตรงกันได้ว่า คือ วิธีการที่ผู้เรียนจัดการกับภาษาใหม่ที่เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การเรียนรู้

การเก็บรักษา และการเรียกกลับออกมาใช้ นอกจากนั้นกลวิธีการเรียนรู้อย่างรวมถึงสิ่งที่ผู้เรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปโดยง่าย รวดเร็ว ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดแนวทางในการเรียนด้วยตนเอง และรู้จักใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ลักษณะของกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

ในการศึกษาเรื่องของกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ จะพบว่ามีการใช้คำต่าง ๆ เพื่อพูดถึงกลวิธีการเรียนภาษา เช่น กลวิธีของผู้เรียน (Learner Strategies) กลยุทธ์ทางการเรียน (Learning Tactics) ทักษะทางการเรียน (Learning Skills) ความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Abilities) ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน Oxford (1990) จึงได้ให้รายละเอียดของลักษณะหลักที่กำหนดพฤติกรรมทางการเรียนภาษาของผู้เรียนที่ดีว่าเป็นกลวิธีการเรียนภาษาไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงการใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เรียบเรียงความคิดได้อย่างต่อเนื่องและสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อทดแทนสิ่งที่ไม่รู้
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกำหนดแนวทางในการเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการเรียน
3. เปลี่ยนแปลงและเพิ่มบทบาทให้กับผู้สอน แทนที่จะเป็นผู้กำหนดและเป็นศูนย์กลางในชั้นเรียน ผู้สอนจะมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำ แนะนำแนวทาง ประสานงาน อำนวยความสะดวก เสนอความคิด เป็นแหล่งข้อมูล ชี้ปัญหา การเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้บทบาทของผู้สอนหลากหลายและสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น
4. เป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียน ผู้เรียนจะใช้กลวิธีการเรียนต่าง ๆ ในการที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์ปลายทางของการเรียน เพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เป็นพฤติกรรมเฉพาะเจาะจงที่ผู้เรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมเหล่านี้อาจจะแตกต่างกันไปในผู้เรียนแต่ละคน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ลักษณะนิสัยของผู้เรียน วิธีการเรียน แรงจูงใจ ความถนัด เป็นต้น
6. เป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียน เช่น การจัดการดูแลควบคุมกระบวนการเรียน การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อหน้าที่ของผู้เรียนและการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การรู้จักจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อการเรียน

7. เป็นสิ่งซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรง คือ สิ่งซึ่งผู้เรียนกระทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การเรียนรู้ และการเรียกภาษากลับออกมาใช้ โดยอ้อม คือ สิ่งซึ่งผู้เรียนกระทำเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. กลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศบางประเภทสามารถสังเกตเห็นได้ แต่บางประเภทก็เป็นสิ่งซึ่งผู้อื่นไม่สามารถจะสังเกตเห็นได้ จึงเป็นการยากที่ผู้สอนจะสังเกตการใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียน

9. เป็นสิ่งซึ่งมักจะเกิดจากการกระทำโดยตั้งใจของผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลต่อการเรียน อย่างไรก็ตามหลังจากมีความชำนาญในการใช้กลวิธีการเรียนบางอย่างก็อาจจะถูกใช้โดยอัตโนมัติ

10. เป็นสิ่งซึ่งสอนให้ผู้เรียนได้ ซึ่งอาจจะทำโดยการฝึกกลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียน การฝึกนี้จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้กลวิธีการเรียนของตนเองมากขึ้น และเกิดความชำนาญในการที่จะเลือกใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม

11. เป็นสิ่งซึ่งปรับเปลี่ยนได้ ผู้เรียนสามารถจะเลือกใช้ควบคู่กันไป จัดลำดับ หรือรูปแบบของกลวิธีการเรียนที่ต้องการจะใช้ได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

12. องค์ประกอบหลายอย่างมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียน เช่น การตระหนักถึงการใช้กลวิธีการเรียน ลักษณะของกิจกรรมทางภาษา อายุ เพศ ความคาดหวังของผู้สอน ลักษณะการเรียนรู้ บุคลิก แรงจูงใจ ทักษะคิดต่อการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน เชื้อชาติ ดังนั้นในการฝึกการใช้กลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียน ผู้ฝึกควรจะพิจารณาถึงประเด็นเหล่านี้ด้วย

การจัดประเภทของกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากผลงานวิจัยในช่วงแรก ๆ ทำให้ทราบถึงกลวิธีการเรียนภาษาชนิดต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้ ซึ่งมีความหลากหลายและซับซ้อน จึงเกิดมีความพยายามที่จะจัดระบบกลวิธีการเรียนเข้าเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ การศึกษา การอ้างอิงถึง O'Malley และ Chamot (1990) ผู้ซึ่งทำการศึกษาและวิจัยอย่างกว้างขวางในเรื่องกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ ได้จำแนกประเภทของกลวิธีการเรียนออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีทางด้านการจัดการดูแลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Metacognitive Strategies) เกี่ยวข้องกับการคิดในเรื่องกระบวนการเรียน การวางแผน การตรวจสอบควบคุมสิ่งๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน และการประเมินผลว่าได้เรียนรู้อะไรไปมากน้อยเท่าไร ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีการเรียนชนิดย่อยอีก 7 ชนิด

1.1 การวางแผน (Planning) ซึ่งจะทำโดยการตรวจสอบประเด็นหลัก หรือความคิดหลักของงาน ที่จะต้องทำ การคิดหาวิธีการเรียนสำหรับงานแต่ละชิ้น การวางแผนในแต่ละส่วน แต่ละลำดับ แต่ละความคิดหลัก หรือการคิดถึงหน้าที่ทางภาษาที่จะต้องนำมาใช้ในการทำงาน ขึ้นนั้น

1.2 การมุ่งประเด็นความสนใจ (Directed Attention) การตัดสินใจล่วงหน้าที่จะมุ่งประเด็นความสนใจไปที่กิจกรรมทางภาษาที่จะทำ โดยไม่สนใจสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง และการรักษาระดับของความสนใจไว้ในระหว่างทำกิจกรรมนั้น

1.3 การเลือกประเด็นความสนใจ (Selective Attention) การตัดสินใจล่วงหน้าที่จะเลือกมุ่งความสนใจไปยังลักษณะเฉพาะเจาะจงบางลักษณะ หรือรายละเอียดของสถานการณ์ซึ่งจะช่วยในการทำกิจกรรมทางภาษาขึ้นนั้นให้สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการให้ความสนใจในลักษณะเฉพาะเหล่านั้นในระหว่างทำกิจกรรม

1.4 การจัดการตนเอง (Self-management) การเข้าใจถึงสภาพต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ตนเองเรียนได้ดี และการจัดให้เกิดสภาพเหล่านั้นขึ้น การควบคุมการใช้ภาษาของตนเองเพื่อใช้ประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุด

1.5 การตรวจสอบและดูแลตนเอง (Self-monitoring) การตรวจสอบ การพิสูจน์ หรือ การแก้ไขให้ถูกต้องถึงความเข้าใจภาษาหรือการใช้ภาษาในงานแต่ละอย่างที่ทำ ซึ่งจัดเป็นข้อย่อย ๆ ตามข้อมูลที่ผู้เรียนระบุไว้ได้คือ

การตรวจสอบความเข้าใจ (Comprehension Monitoring)

การตรวจสอบการใช้ภาษา (Production Monitoring)

การตรวจสอบการฟัง (Auditory Monitoring)

การตรวจสอบการดู (Visual Monitoring)

การตรวจสอบสำนวนภาษา (Style Monitoring)

การตรวจสอบกลวิธีการเรียน (Strategy Monitoring)

การตรวจสอบการวางแผน (Plan Monitoring)

การตรวจสอบซ้ำสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว (Double-check Monitoring)

1.6 การระบุปัญหา (Problem Identification) การสามารถเข้าใจและชี้ถึงสิ่งที่เป็นปัญหาในการที่จะทำงานหรือกิจกรรมทางภาษาแต่ละชิ้นให้สำเร็จ

1.7 การประเมินผลด้วยตนเอง (Self-evaluation) การตรวจสอบผลของความสามารถในการใช้ภาษาในแง่ของความคล่องและความถูกต้อง การตรวจสอบความรู้ทางภาษาที่มีอยู่ การประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน ซึ่งจัดเป็นข้อย่อย ๆ ตามข้อมูลที่คุณเรียนระบุไว้ได้ดังนี้

การประเมินผลการใช้ภาษา (Production Evaluation)

การประเมินผลความสามารถทางภาษาโดยรวม (Performance Evaluation)

การประเมินผลความสามารถในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษา (Ability Evaluation)

การประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน (Strategy Evaluation)

การประเมินผลความรู้ทางภาษาที่มี (Language Repertoire Evaluation)

2. กลวิธีทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) เกี่ยวข้องกับการที่คุณเรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียน การจัดการกับวัสดุสารที่เรียนทั้งทางความคิดและทางร่างกาย หรือการใช้เทคนิคเฉพาะต่าง ๆ ในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษา ประกอบด้วยกลวิธีย่อย ต่อไปนี้

2.1 การทำซ้ำ (Repetition) การใช้ข้อความทางภาษาซ้ำ ๆ (คำหรือวลี) ในการทำงาน

2.2 การใช้แหล่งข้อมูล (Resourcing) การใช้แหล่งอ้างอิงทางข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาที่เรียน เช่น พจนานุกรม ตำรา งานเก่าที่ได้ทำไปแล้ว

2.3 การจัดกลุ่ม (Grouping) การจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนโดยแยกตามลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้น การเรียกชื่อกลุ่มเหล่านั้นกลับขึ้นมาใช้ โดยยึดตามหลักการจัดประเภทที่ได้ทำไปก่อน

2.4 การจดบันทึกข้อความ (Note-taking) การจดบันทึกคำสำคัญหรือความคิดหลักโดยใช้ตัวอย่าง เครื่องหมาย สัญลักษณ์

2.5 การใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาทั้งแบบที่ได้เรียนมาและแบบที่เข้าใจด้วยตนเอง (Deduction/Induction) ในการทำงานทำความเข้าใจหรือการใช้ภาษา

2.6 การแทนที่ (Substitution) การเลือกใช้วิธีการอื่น แผนการอื่น หรือคำและวลีที่แตกต่างออกไปในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษา

2.7 การสัมพันธ์เชื่อมโยงข้อมูล (Elaboration) การเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับความรู้เดิม การเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน การผนวกประสบการณ์ส่วนตัวเข้ากับข้อมูลที่นำเสนอ ซึ่งแบ่งออกเป็นข้อย่อย ๆ ตามที่คุณเรียนได้ระบุไว้ ดังนี้

- การเชื่อมโยงข้อมูลกับตัวผู้เรียน (Personal Elaboration)
- การเชื่อมโยงข้อมูลกับความรู้โดยทั่วไป (World Elaboration)
- การเชื่อมโยงข้อมูลกับความรู้ทางวิชาการ (Academic Elaboration)
- การเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของงานที่ทำเข้าด้วยกัน (Between Parts Elaboration)
- การเชื่อมโยงโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลใหม่ (Questioning Elaboration)
- การเชื่อมโยงโดยการใช้ข้อมูลในการประเมินผลตนเอง (Self-evaluative Elaboration)
- การเชื่อมโยงโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Elaboration)
- การเชื่อมโยงโดยใช้จินตนาการ (Imagery)

2.8 การสรุปความ (Summarization) การสรุปลักษณะทางภาษาหรือข้อมูลของงานที่ทำ ทั้งแบบสรุปในใจหรือสรุปออกมาเป็นข้อความ

2.9 การแปล (Translation) การถ่ายทอดความคิดจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งในลักษณะการถอดความ

2.10 การถ่ายโอน (Transfer) การใช้ความรู้ทางภาษาที่มีอยู่ก่อนแล้วช่วยในการเรียนหรือทำงาน หรือทำกิจกรรมใหม่

2.11 การอนุมานข้อความ (Inferencing) การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการเดาความหมาย หรือเดาลักษณะการใช้ภาษาในส่วนที่ยังไม่คุ้นเคย ในการทำนายผล หรือในการเติมข้อมูลที่ขาดหายไป

3. กลวิธีทางด้านสังคมและด้านความรู้สึก (Social and Affective Strategies) เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อช่วยในการเรียนรู้ หรือการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกเพื่อช่วยในการทำงาน หรือกิจกรรมทางภาษา ประกอบด้วย

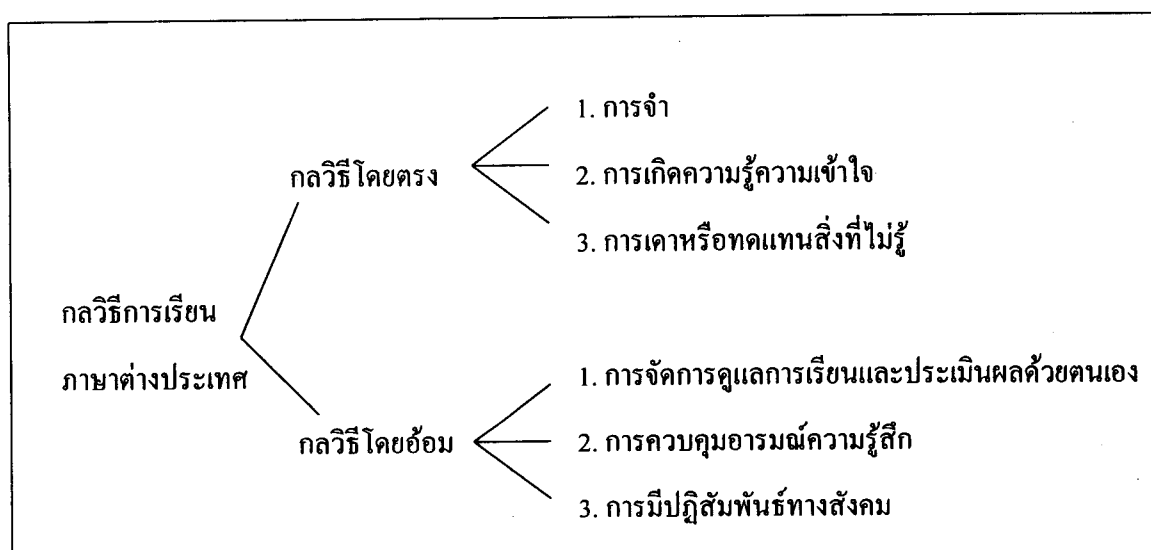
3.1 การถามคำถามเพื่อความชัดเจน (Questioning for Clarification) การขอคำอธิบาย การขอคำยืนยัน การขอให้ใช้คำพูดแบบอื่น การขอตัวอย่าง การขอคำชี้แจงที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานที่ต้องทำ การตั้งคำถามกับตนเอง

3.2 การร่วมมือ (Cooperation) การทำงานร่วมกับเพื่อนเพื่อแก้ปัญหา การนำข้อมูลมาใช้ร่วมกัน การตรวจสอบงานที่ทำ การแสดงการทำกิจกรรมทางภาษา การได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความสามารถทางภาษา

3.3 การพูดกับตนเอง (Self-talk) การลดความเครียดโดยใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อควบคุมสภาพจิตใจของตนเอง การให้กำลังใจตนเอง ทำให้รู้สึกว่าคุณมีความสามารถที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

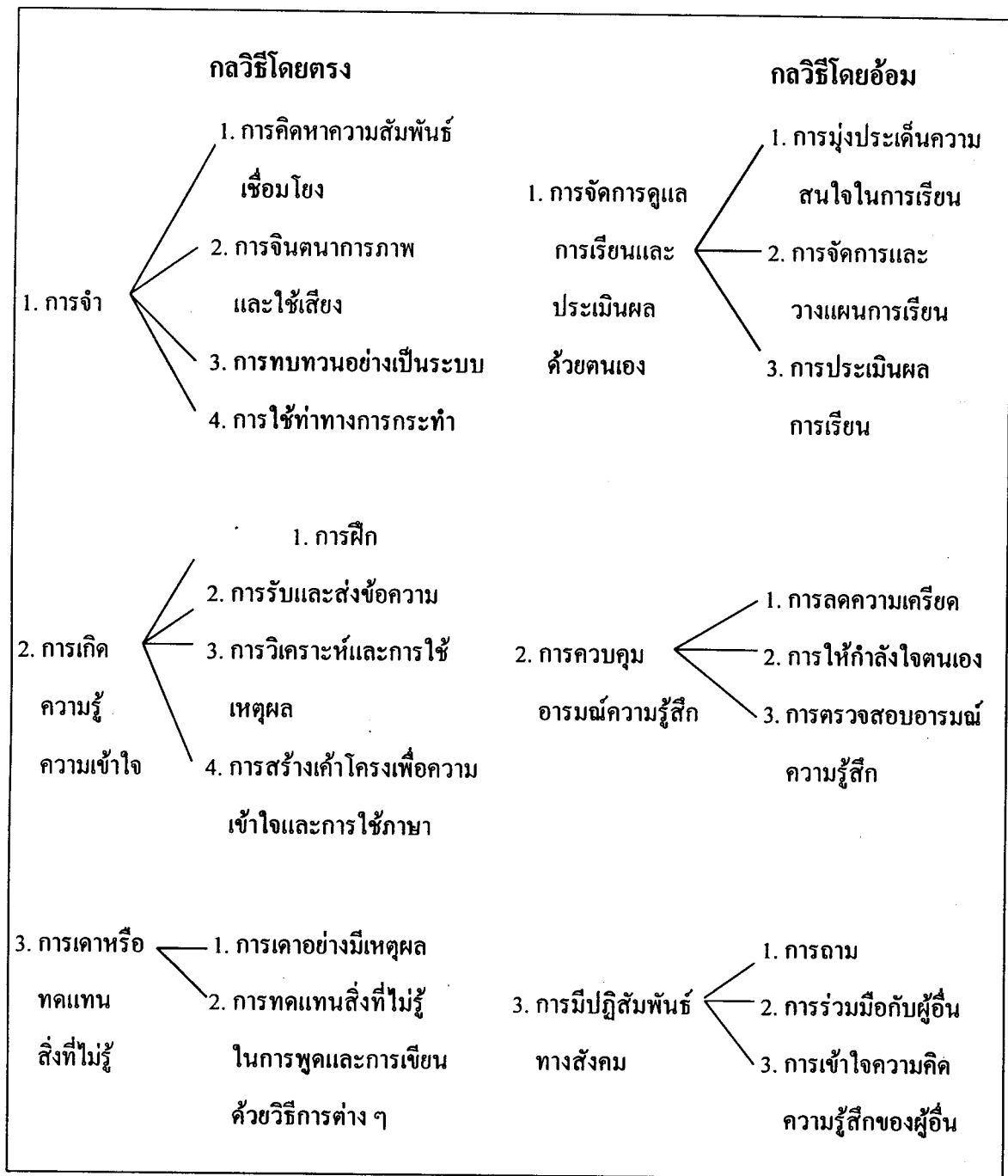
3.4 การเสริมแรงให้ตนเอง (Self-reinforcement) เพื่อให้มีแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้รางวัลตนเอง เมื่อทำกิจกรรมทางภาษาสำเร็จลงด้วยดี

ในปีเดียวกันนั้น Oxford (1990) ก็ได้เสนอการจัดระบบกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศไว้เช่นเดียวกัน โดยพยายามจะให้ระบบนี้ครอบคลุมถึงกลวิธีการเรียนชนิดย่อย ๆ ทุกประเภทที่เป็นที่รู้จัก และชี้ให้เห็นว่ากลวิธีแต่ละประเภทยังสามารถที่จะใช้ร่วมกัน สนับสนุนกันและกันได้ Oxford ตั้งใจที่จะให้ระบบนี้เป็นประโยชน์ในการสำรวจการใช้กลวิธีของผู้เรียน การทำความเข้าใจกลวิธีการเรียนภาษาที่ผู้เรียนใช้ กันอยู่ รวมไปถึงการที่จะนำเอากลวิธีต่าง ๆ ที่จัดไว้ไปใช้อย่างเป็นระบบ และด้วยความสะดวกง่ายดาย ตามระบบนี้กลวิธีการเรียนภาษาจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ประเภทที่มีผลต่อการเรียนโดยตรงและประเภทที่มีผลต่อการเรียนโดยอ้อม แต่ละประเภทจะประกอบด้วยกลุ่มกลวิธีการเรียนประเภทละ 3 กลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในรูปที่ 1

รูปที่ 1 แผนภูมิแสดงระบบกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ (Oxford, 1990)

และจากกลวิธีการเรียน 6 ประเภทหลักที่แสดงไว้ในรูปที่ 1 Oxford ยังได้จำแนกกลวิธีการเรียนออกเป็น 19 ชุด ดังที่แสดงไว้ในรูปที่ 2

รูปที่ 2 แผนภูมิแสดงระบบกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก

แยกได้เป็น 6 กลุ่ม และแบ่งย่อยออกเป็น 19 ชุด (Oxford, 1990)

การฝึกกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

หลังจากที่ได้มีการศึกษาวิจัยและทราบถึงกลวิธีการเรียนชนิดต่าง ๆ ที่ผู้เรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพใช้ รวมกับความคิดแนวใหม่ที่ว่าผู้เรียนนั้นแตกต่างกันที่กลวิธีที่ใช้ในการเรียน และผู้เรียนภาษาที่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะไม่รู้จักรู้จักใช้กลวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพราะขาดความสามารถ (Jones และคณะ., 1987) ทำให้เกิดความสนใจในการจัดการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาให้กับผู้เรียน Wenden (1991) ได้ศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับการฝึกกลวิธีการเรียน (Strategy Training) หรือบางทีก็เรียกว่าการฝึกหรือการพัฒนาผู้เรียน (Learner Training or Learner Development) และเสนอแนวทางในการจัดการฝึกกลวิธีการเรียน โดยแนะนำว่าผู้จัดควรจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการฝึกต่อไปนี้

1. ผู้เรียนควรจะต้องทราบถึงจุดประสงค์และประโยชน์ของการฝึก (Informed) งานวิจัยหลายชิ้น (Palinscar และ Brown, 1984; Brown และคณะ., 1986; Wenden, 1987 อ้างถึงใน O' Malley และ Chamot, 1990) ได้แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์และประโยชน์ของการฝึกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกเป็นอย่างดี นอกจากนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะใช้กลวิธีการเรียนที่ได้รับการฝึกมาในสถานการณ์ที่เหมาะสมต่าง ๆ ก็เป็นไปได้มาก ซึ่งจะต่างจากการฝึกในลักษณะที่เรียกว่า Blind Training ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการฝึกการใช้กลวิธีการเรียนเพื่อที่จะทำกิจกรรมหรืองานในบทเรียน แต่ผู้เรียนจะไม่ตระหนักถึงประโยชน์หรือความสำคัญของกลวิธีการเรียนนั้น การฝึกลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนทำงานชิ้นนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่โดยทั่วไปแล้วผู้เรียนจะไม่ใช้กลวิธีนั้นต่อไปด้วยตนเอง และจะไม่นำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันนอกชั้นเรียน

2. ผู้เรียนควรจะได้รับ การฝึกให้รู้จักดูแลจัดการเรียนของตนเอง (Self-regulation) ซึ่งหมายถึง การวางแผนหรือตัดสินใจว่าจะเรียนอะไร และด้วยวิธีการอย่างไร การควบคุมความพยายามที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ และการตรวจสอบผลของการเรียน Brown และ Palinscar (1982) รายงานว่า ผู้เรียนที่ได้รับการฝึกให้ควบคุมและประเมินการใช้กลวิธีการเรียนของตนเอง มีแนวโน้มที่จะใช้กลวิธีเหล่านั้นต่อไป และจะเริ่มการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการฝึกผู้เรียนในเรื่องนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเก็บรักษาความรู้เกี่ยวกับการใช้กลวิธีการเรียน และนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น Wenden (1991) ย้ำว่าถ้าผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกให้ดูแลจัดการเรียนของตนเอง เขาก็จะไม่รู้จักใช้กลวิธีการเรียนด้วยตนเอง และจะต้องพึ่งผู้สอนต่อไป ถึงแม้ว่าเขาจะได้รับการฝึกการใช้กลวิธีการเรียน และได้พัฒนาความสามารถในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษาชนิดที่ฝึกทำในชั้นเรียนก็ตาม

3. ควรจะสอดแทรกการฝึกให้เหมาะสมกับเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่จะเรียน (Contextualized) โดยคำนึงถึงปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในทักษะนั้น ๆ และใช้กลวิธีการเรียนเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงตามเนื้อหาของบทเรียน การฝึกในลักษณะนี้จะเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความเกี่ยวข้องของการใช้กลวิธีการเรียนเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ Brown และ Baker (1984) ได้แสดงความเห็นไว้ในงานวิจัยของเขาว่าการฝึกกลวิธีการเรียนที่แยกออกจากเนื้อหา จะไม่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเอากลวิธีที่ได้รับการฝึกไปใช้ในสถานการณ์อื่น

4. การฝึกควรจะทำในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Interactive) ผู้สอนไม่ควรจะปล่อยให้ผู้เรียนฝึกไปตามลำพัง แต่ควรจะมีส่วนร่วมอยู่ในกระบวนการฝึก โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสังเกตวิธีการใช้กลวิธีการเรียนที่ผู้สอนแสดงให้ดู ได้เลียนแบบการใช้ และได้รับทราบผลของการฝึกใช้การมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้สอนได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน และจะทำให้ผู้สอนกำหนดได้ว่า ควรจะแนะนำผู้เรียนอย่างไร และผู้เรียนควรจะได้รับ การฝึกเพิ่มเติมอีกหรือไม่

5. การฝึกควรจะมีพื้นฐานจากความสามารถทางภาษาของผู้เรียน (Diagnosis) ดังนั้น ในตอนต้นของการฝึก ควรจะมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฝึกสามารถเน้นการฝึกให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และตัดสิ่งซึ่งผู้เรียนรู้แล้วออกไป นอกจากนั้นการสำรวจข้อมูลก่อนฝึกยังทำให้ผู้ฝึกรู้ถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน และสามารถจัดการฝึกให้สอดคล้องกับความแตกต่างที่มี

การพัฒนารูปแบบการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

มีนักวิจัยหลายท่านได้เสนอเค้าโครงในการกำหนดขอบเขต และลำดับของกิจกรรมในการฝึกกลวิธีการเรียน ทั้งที่ไม่ใช่ในสาขาการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น เค้าโครงของ Weinstein และ Underwood (1985) เค้าโครงของ Jones และคณะ (1987) และที่อยู่ในสาขาการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น เค้าโครงของ Hosenfeld และคณะ (1981) เค้าโครงของ O'Malley และ Chamot (1988) อย่างไรก็ตามเค้าโครงเหล่านี้มีโครงสร้างพื้นฐาน และขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

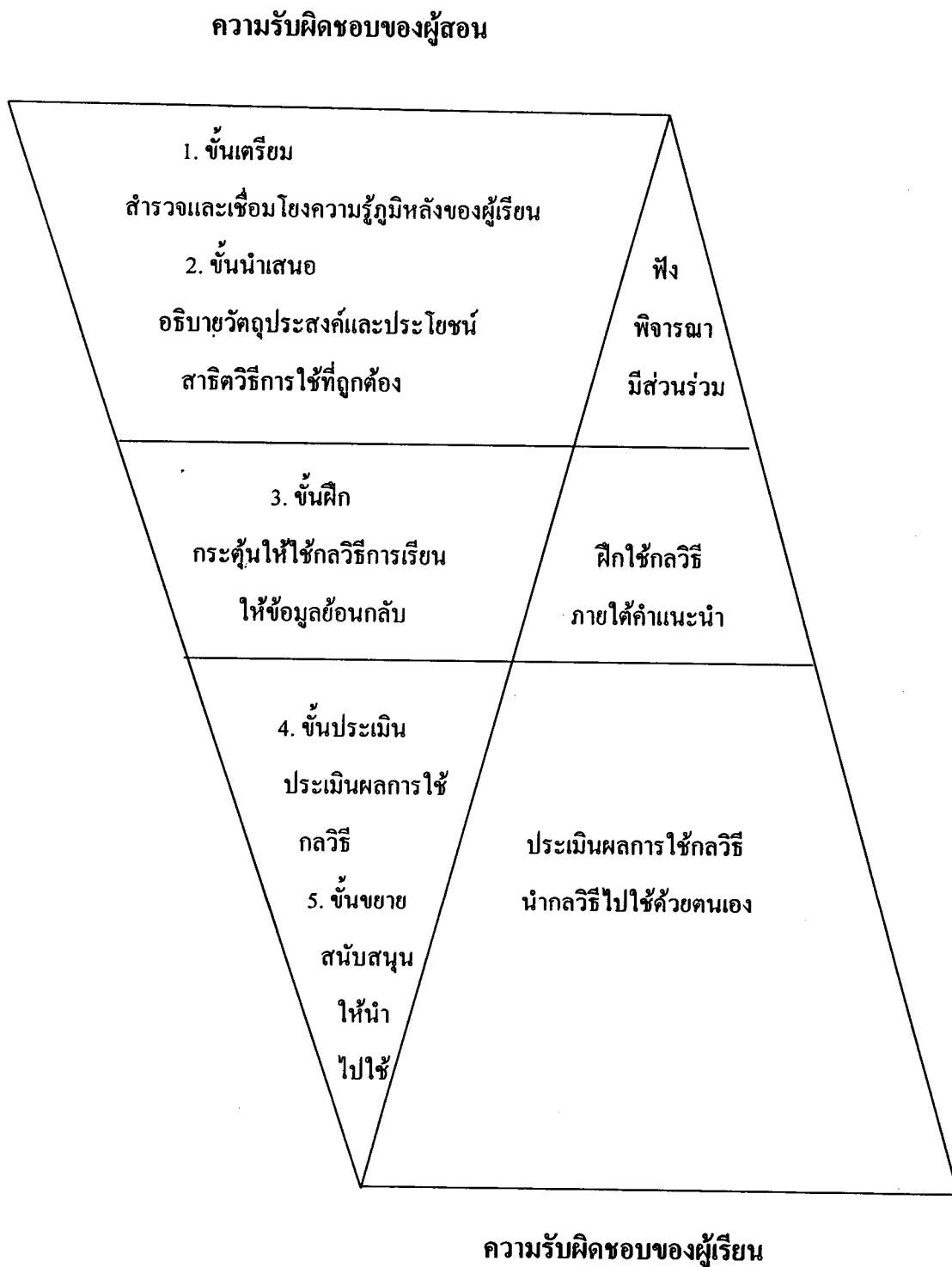
1. ผู้สอนสำรวจการใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียน หรือสอนให้ผู้เรียนสำรวจการใช้กลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนใช้อยู่
2. ผู้สอนอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้กลวิธีการเรียนชนิดต่าง ๆ และสาธิตวิธีการใช้กลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนยังไม่รู้จักหรือยังใช้ไม่ถูกต้อง

3. ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกใช้กลวิธีการเรียนที่ผู้สอนแนะนำ

4. ผู้สอนจัดให้มีการประเมินคุณค่าของการใช้กลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนได้รับการฝึก

จะพบว่าเค้าโครงของการฝึกที่ได้อ้างถึง รวมทั้งอีกหลายเค้าโครงที่มีผู้เสนอไว้จะเป็นในลักษณะของการฝึกโดยตรง (Direct) ซึ่งผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์และประโยชน์ของการฝึก ทำให้การฝึกดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการฝึก 2 แบบ ที่จะกล่าวถึงต่อไป ซึ่งมีการนำไปทดลองใช้และผลของการฝึกเป็นที่น่าพึงพอใจ

Cognitive Academic Language Learning Approach (CALLA) การฝึกวิธีนี้พัฒนาโดย Chamot และ O'Malley (1994) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา (Academic Language Skills) ของผู้เรียนที่ความสามารถทางภาษาอังกฤษค่อนข้างจำกัด จากการทดลองนำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการฝึกวิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการรวมการฝึกกลวิธีการเรียนเข้ากับการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งสอนโดยใช้ภาษาที่สองของผู้เรียน การฝึกวิธีนี้ประกอบด้วยการพัฒนาบทเรียนเป็น 5 ขั้น ดังที่แสดงไว้ในรูปที่ 3 ในระหว่างขั้นตอนทั้งห้านี้ ผู้เรียนจะมีโอกาสที่จะได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ทางเนื้อหาของวิชาที่เรียน พัฒนาทักษะทางภาษาในลักษณะที่ใช้เพื่อการศึกษา และฝึกการใช้กลวิธีการเรียนเพื่อที่จะพัฒนาเป็นผู้เรียนที่สามารถควบคุมดูแลตนเองได้ เค้าโครงการฝึกนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่ค่อย ๆ เปลี่ยนของผู้สอนและผู้เรียนในกระบวนการฝึก ในช่วงต้นผู้สอนจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าผู้เรียน ในขณะที่การฝึกดำเนินก้าวหน้าไป ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการเรียนของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ความรับผิดชอบของผู้เรียนก็จะค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ในขณะที่ความรับผิดชอบของผู้สอนก็ค่อย ๆ ลดลง ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้รู้จักควบคุมดูแลการเรียนรู้ของตนเอง โดยการเลือกใช้กลวิธีที่จะช่วยให้การทำกิจกรรมทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรู้จักจัดการการเรียนรู้ของตนเอง โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในการเรียน (Metacognitive Knowledge) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพัฒนาจากการฝึก O'Malley และ Chamot พบว่าผู้สอนซึ่งสอนผู้เรียนประเภทต่าง ๆ กัน ต่างลงความเห็นว่าการฝึกรูปแบบนี้เป็นประโยชน์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้ดีในสถานการณ์ของแต่ละคน ซึ่งรวมถึงในการสอนภาษาต่างประเทศด้วย

รูปที่ 3 แผนภูมิแสดงเค้าโครงการฝึกกลวิธีการเรียนแบบ CALLA

[ดัดแปลงโดย El Dinary, P.B. และ Brown, R. (1992) จาก The CALLA Handbook โดย Chamot และ O'Malley (1994)]

Problem-Solving Process Model รูปแบบการฝึกวิธีนี้ได้รับการพัฒนาโดยคณะผู้วิจัยทางภาษาของมหาวิทยาลัย Georgetown ซึ่งพยายามปรับปรุงระบบการจัดประเภทกลวิธีการเรียนและการนำเสนอโดยใช้เค้าโครงในด้าน Metacognitive เนื่องจากผลของการทดลองการฝึกกลวิธีการเรียน (Oxford, 1990; O'Malley และ Chamot, 1990) แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้เรียนรู้จักการใช้กลวิธีการเรียนนั้นเป็นสิ่งซึ่งยังไม่เพียงพอ ผู้เรียนยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ว่าจะควรใช้กลวิธีการเรียนเหล่านั้นเมื่อไร ทำไมและอย่างไร การฝึกวิธีนี้มีจุดประสงค์โดยเฉพาะที่จะสอนการใช้กลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียนชาวอเมริกันที่เรียนภาษาต่างประเทศ โดยจำแนกกลวิธีที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ (Comprehension) และเพื่อสื่อความหมาย (Production) ภายใต้กระบวนการทางความคิด 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การควบคุมดูแล การแก้ปัญหา และการประเมินผล ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan)

- กำหนดวัตถุประสงค์
- เชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่เดิม
- ทำนายล่วงหน้าถึงสิ่งที่จะได้ทำ
- กำหนดความสนใจไปที่ประเด็นหลัก

2. ขั้นควบคุมดูแล (Regulate)

- ถามคำถามตนเอง
- ใช้ความรู้ที่มีอยู่เพื่อช่วยในการทำกิจกรรมทางภาษา
- สร้างภาพพจน์หรือจินตนาการ
- สร้างความมั่นใจให้ตนเอง
- แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ทำ
- ร่วมมือกับผู้อื่น

3. ขั้นแก้ปัญหา (Problem-solve)

- อนุมานข้อความ
- ใช้การแทนที่
- ถามคำถามเพื่อความชัดเจน

4. ขั้นประเมินผล (Evaluate)

ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

ประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษา

ประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน

ขั้นตอนเหล่านี้สามารถจะถูกนำกลับมาใช้ใหม่ในการทำกิจกรรมทางภาษาช่วงใดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นหรือความต้องการของผู้เรียน Robbins (1994) ได้นำเอารูปแบบการฝึกวิธีนี้ไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษโดยเน้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนแบบร่วมมือกัน ด้วยการมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอนของการฝึก เพื่อให้สอดคล้องกับความเคยชินและความชอบของผู้เรียนที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความมั่นใจก่อนที่จะได้คำตอบที่ต้องการ แต่ก็ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกดูแลการเรียนของตนเอง โดยการเลือกทำกิจกรรมและลงมือทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง ผู้สอนเพียงแต่ให้คำแนะนำ คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กลวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ จากการให้ผู้เรียนประเมินผลของการฝึกปรากฏว่า เป็นที่น่าพอใจ ผู้เรียนคิดว่าการฝึกมีประโยชน์ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ได้พูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ได้ทราบว่าไม่จำเป็นต้องรู้คำศัพท์ทุกคำในหนังสือเรียน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกลวิธีการเรียนที่มีประโยชน์ทั้งสิ้น (Robbins, 1996)

งานวิจัยทางด้านกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศได้เริ่มทำตั้งแต่ปี 1966 โดย Aaron Carton (อ้างถึงใน Rubin, 1987) ได้ศึกษาเรื่อง *The Method of Inference in Foreign Language Study* ซึ่งเขาได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ผู้เรียนนั้นมีความแตกต่างในความสามารถที่จะอนุมานข้อความอย่างมีหลักการ เหตุผล และเชื่อถือได้ และในปี 1971 Carton ก็ได้เขียนบทความที่พูดถึงการอนุมานข้อความ (Inferencing) ว่าเป็นกลวิธีที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศใช้ เขายังได้แสดงความเห็นว่าการเรียนภาษาคือการแก้ปัญหาชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนจะต้องนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่มีเข้ามาช่วยใน กระบวนการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา

ในปี 1975 Rubin ก็ได้เริ่มงานวิจัยซึ่งมุ่งความสนใจไปที่กลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้ โดยมีสมมุติฐานว่า เมื่อผู้สอนรู้ถึงกลวิธีเหล่านั้น ก็สามารถที่จะสอนผู้เรียนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จให้รู้จักใช้กลวิธีเหล่านั้นด้วย Rubin ได้เสนอผลงานวิจัยในบทความ ชี้ให้เห็นถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียน ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยของผู้เรียน (ความกล้าทดลองใช้ ความอดทนต่อความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน) กลวิธีในการสื่อสารของผู้เรียน (การใช้ท่าทาง สถานการณ์) กลวิธีทางด้านสังคมของผู้เรียน

(การแสวงหาโอกาสที่จะใช้ภาษา) และกลวิธีที่ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ (การเดา/อนุมานข้อความ การฝึก การวิเคราะห์โครงสร้าง การแบ่งประเภท การตรวจสอบการเรียนของตัวเอง) ซึ่งเป็นกลวิธีต่างๆ ที่ผู้เรียนที่เชื่อว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดีใช้ ในปี 1981 ในรายงานผลงานวิจัยที่ได้ทำต่อ ๆ มา Rubin ก็ได้จัดแบ่งกลวิธีการเรียนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่ช่วยในการเรียนรู้โดยตรง (การทำความเข้าใจสิ่งที่เรียน ให้ชัดเจน/การขอคำยืนยัน การตรวจสอบควบคุมการเรียน การท่องจำ การเดา/การอนุมานข้อความ การใช้กฎเกณฑ์ช่วยในการทำความเข้าใจและการฝึกฝน) และกลุ่มที่ช่วยในการเรียนรู้โดยอ้อม (การหาโอกาสที่จะฝึกใช้ภาษา การใช้ท่าทางหรือสิ่งต่างๆ ช่วยในการสื่อความหมายที่ต้องการ)

ในปี 1978 Naiman และคณะ ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของบุคลิกภาพ วิธีการเรียน และกลวิธีการเรียน ที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา โดยทำการสัมภาษณ์ผู้เรียนภาษาที่ดี 34 คน และนำเอาข้อความและความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดเป็นโครงสร้าง ซึ่งแบ่งกลวิธีการเรียนหลักออกเป็น 5 ประเภท และแยกออกเป็นเทคนิคต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ตามโครงสร้างนี้ผู้เรียนภาษาที่ดีจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียน โดยพยายามหาโอกาสที่จะเรียนและฝึกฝน

2. ตระหนักว่าภาษา มีลักษณะเป็นระบบ

3. ตระหนักว่าภาษาเป็นวิธีการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

4. ยอมรับและสามารถจัดการกับความเครียดต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนภาษา

5. ตรวจสอบความสามารถในการใช้ภาษา โดยการทดสอบการใช้และสมมุติฐานของระบบภาษา

Wesche (1979) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียนภาษาที่ประสบความสำเร็จที่เป็นผู้ใหญ่ และพบว่าผู้เรียนเหล่านี้ใช้กลวิธีหลายอย่างที่เหมาะสมกับกลวิธีการเรียนที่รายงานไว้ในงานของ Rubin เธอได้สรุปไว้ในบทความของเธอว่า

1. ความหลากหลายและปริมาณของพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียนที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว นั้น มีมากกว่าผู้เรียนทั่วไป

2. พฤติกรรมทางการเรียนหลายชนิดเกิดขึ้นด้วยกัน ซึ่ง Wesche ก็ได้ตั้งสมมุติฐานว่า อาจจะเป็นพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่ใช้ด้วยกัน มากกว่าจะเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งกำหนดลักษณะของผู้เรียน

ในปี 1976 Wong-Fillmore (อ้างถึงใน Rubin, 1987) ได้ระบุถึงกลวิธีทางสังคม (Social Strategies) ที่ใช้โดยผู้เรียนภาษาที่ประสบความสำเร็จ เธอได้พบว่าการที่ผู้เรียนรู้จักจำสำนวนที่เป็นประโยชน์มาใช้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการสนทนาต่อไปได้ ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ และผู้เรียนจะรู้สึกว่าการรู้ใหม่นี้ง่ายต่อการที่จะเรียนและจดจำ เพราะความรู้เหล่านี้จะสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมที่ผู้เรียนให้ความสนใจ Wong-Fillmore จึงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีที่ช่วยในการเรียนรู้โดยอ้อม (กลวิธีทางสังคมและทางการสื่อสาร) และกลวิธีที่ช่วยในการเรียนรู้โดยตรง (การอนุมาน ข้อความและการจำโดยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม)

ในบทความที่เขียนในปี 1977 Tarone ศึกษาถึงกลวิธีทางการสื่อสาร (Communication Strategies) ของผู้เรียนภาษาที่สอง และได้ระบุถึงกลวิธีหลายอย่างที่ผู้เรียนใช้ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการสนทนา เช่น การใช้ท่าทางประกอบ การพูดโดยอ้อม การเดาความหมายรวม ๆ การเงิบหรือแสดงอาการลังเล การถามคำถามซ้ำ การแสดงให้ผู้สนทนาเห็นว่าเข้าใจ การแสดงท่าขอคำอธิบายเพิ่มเติม

ในปี 1977 นั้นเอง Hosenfeld ก็ได้รายงานเกี่ยวกับกลวิธีการอ่านของผู้เรียนภาษาที่สองทั้งที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ โดยใช้วิธีให้ผู้เรียนรายงานถึงกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นในขณะที่อ่านออกมาเป็นคำพูด (Think Aloud) และได้พบว่าผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จนั้นใช้วิธีการเดาโดยดูจากบริบท นอกจากนั้น Hosenfeld ยังได้ระบุถึงการใช้กลวิธีทางด้านการจัดการดูแลการเรียน ซึ่งผู้เรียนประเมินความเหมาะสมถูกต้องของสิ่งที่เดา ในบทความที่เขียนในปี 1979 Hosenfeld ได้รายงานถึงการฝึกผู้เรียนให้ใช้กลวิธีการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนับเป็นหนึ่งในความพยายามแรก ๆ ที่ฝึกผู้เรียนให้รู้จักใช้กลวิธีการเรียน

นอกจากนั้น Hosenfeld ยังให้ความสำคัญในเรื่องของความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาที่สอง เธอเสนอให้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมมุติฐานทางความเชื่อของผู้เรียนว่าพัฒนาไปได้อย่างไร ความเชื่อเหล่านั้นได้รับอิทธิพลจากผู้สอนและตำราเรียนอย่างไร และความเชื่อเหล่านั้นมีผลอย่างไรต่อการเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการใช้กลวิธีทางด้านการจัดการดูแลการเรียน

Cohen และ Apek (1981) ได้ศึกษาถึงกลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้คำศัพท์ และบทบาทของการเชื่อมโยงคำศัพท์กับสิ่งต่าง ๆ เพื่อที่จะให้จำได้ง่าย และจำได้นาน จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนจะพยายามท่องจำคำใหม่ที่เรียน อย่างไรก็ตาม Cohen และ Apek ได้ระบุถึงการเชื่อมโยงคำศัพท์ที่ผู้เรียนใช้ไว้ 11 อย่าง และยังสรุปไว้ว่าการใช้การเชื่อมโยงคำศัพท์นี้ช่วยทำให้จำคำศัพท์ได้นาน นอกจากนั้น

ยังชี้ให้เห็นถึงกลวิธีการเรียนที่ไม่ช่วยในการเรียนคำศัพท์ เช่น การจำแบบไม่มีประสิทธิภาพ การสรุปความหมายที่ไม่ถูกต้อง การใช้กฎเกณฑ์อย่างไม่ถูกต้อง

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลวิธีการเรียนภาษาในช่วงทศวรรษ 1970 ช่วยเพิ่มความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศ ชี้ให้เห็นถึงกลวิธีการเรียนที่มีส่วนช่วยการเรียนรู้โดยตรง (กลวิธีชนิดต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ) และกลวิธีการเรียนที่มีส่วนช่วยการเรียนรู้โดยอ้อม (กลวิธีที่ใช้ทางด้านสังคมและทางการสื่อสาร)

ในช่วงต่อมา Wenden (1982, 1986) ก็ได้เพิ่มแง่มุมใหม่ที่สำคัญต่อความเข้าใจในเรื่องกลวิธีการเรียน ซึ่งก็คือความสำคัญหรืออิทธิพลของความรู้ทางด้านการจัดการดูแลการเรียน (Metacognitive Knowledge) ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ Wenden ได้จัดประเภทความรู้ทางด้านนี้ ออกเป็น 5 อย่าง คือ (1) ความรู้เกี่ยวกับระบบภาษา (2) ความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน (3) ความรู้เกี่ยวกับผลของความพยายามในการเรียนของผู้เรียน (4) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนในกระบวนการเรียนภาษา และ (5) ความรู้เกี่ยวกับการหาวิธีการที่ดีที่สุดในการที่จะเรียนรู้ภาษา งานวิจัยของ Wenden ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องความสำคัญของความรู้เหล่านี้ที่มีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ สิ่งที่ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนของตนเอง และวิธีการวางแผนการเรียนของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะพบว่าส่วนใหญ่เน้นในเรื่องของการศึกษาการพรรณนา การจัดประเภทกลวิธีการเรียนต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้ มีการเปรียบเทียบการใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ และผู้เรียนที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ซึ่งก็นำมาสู่ปัญหาที่ว่าผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้น จะสามารถได้รับการฝึกให้ใช้กลวิธีการเรียนที่จะช่วยในการเรียนได้หรือไม่ กลวิธีการเรียนชนิดใดบ้างที่ควรนำมาฝึกให้กับผู้เรียน รูปแบบการสอนชนิดใดที่จะเหมาะสมกับการฝึกกลวิธีการเรียน ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฝึกกลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียน ซึ่งเรียนในหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ที่ไม่ใช่ภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนพอสมควร เช่น งานของ Palinscar และ Brown, 1984; Gagne, 1985; Dansereau, 1985; Weinstein และ Underwood, 1985 ผลของการศึกษาวิจัยเหล่านี้ ทำให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยทางการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศ

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกกลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียนภาษาต่างประเทศนั้น ก็มีผู้สนใจศึกษากัน โดยเฉพาะในแง่ที่ว่า การฝึกนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลของการศึกษาก็แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมแล้วการฝึกนั้นมีผลดีต่อผู้เรียน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน นอกจากนี้ ก็ยังทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการเรียนการสอนภาษาได้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียน และเข้าใจกระบวนการเรียนชัดเจนขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของงานวิจัยต่อไปนี้

O'Malley และคณะ (1985) ได้ทำการฝึกการใช้กลวิธีทางด้านการจัดการดูแลการเรียน ทางด้านความรู้ความเข้าใจ และทางด้านสังคม ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมปลายในการเรียนคำศัพท์ การฟัง และการพูด ผลการศึกษาพบว่าการฝึกกลวิธีมีประสิทธิภาพต่อทักษะการฟังและการพูด ในลักษณะการสอนในชั้นเรียนปกติ แต่ผลของการฝึกในส่วนของการฟังมีไม่มากนัก ซึ่งผู้วิจัยแสดงความเห็นไว้ว่าประสิทธิภาพของการฝึกนั้น อาจจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น รูปแบบของการฝึก ระดับความยากของวัสดุสาระและควมดีในการแนะนำการใช้กลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียน ความชอบของผู้เรียนที่จะเลือกใช้กลวิธีบางอย่าง ซึ่งเป็นผลมาจากภูมิหลังทางการศึกษาหรือวัฒนธรรม

Chamot และ O'Malley (1987) ศึกษาการใช้กลวิธีการเรียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างกลวิธีทางด้านความรู้ความเข้าใจ และกลวิธีทางด้านการจัดการดูแลการเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการควบคุมดูแลการเรียนของตนเอง โดยผู้เรียนจะวางแผน (Plan) ตรวจสอบ (Monitor) และประเมินผล (Evaluate) การเรียนด้วยตนเอง O'Malley (1990) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนซึ่งขาดวิธีการในการควบคุมดูแลการเรียนรู้อยู่ของตนเอง (Metacognitive Approaches) คือผู้เรียนซึ่งไม่มีทิศทางในการเรียน หรือขาดโอกาสที่จะวางแผนการเรียน ควบคุมตรวจสอบความก้าวหน้า และประเมินความสำเร็จเพื่อที่จะกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

Cohen (1990) ได้ทำการฝึกผู้เรียนให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่เรียนภาษาฮิบรูในประเทศอิสราเอล โดยการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงแง่มุมต่าง ๆ ของการใช้กลวิธีการเรียน และวิธีการเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดทิศทาง การเรียนด้วยตนเอง นอกจากนี้ก็ยังจัดให้มีการอภิปรายซักถามถึงปัญหาต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องการจะเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียน ผลปรากฏว่าการฝึกได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีจากผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่รายงานว่ารู้จักวิธีการที่จะเรียนอย่างเป็นระบบ โดยการใช้กลวิธีการเรียนที่ได้รับการแนะนำ และผู้เรียนยังเข้าใจและยอมรับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งของผู้เรียนและผู้สอน

Lavine (1990) ได้ทำการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศ โดยผสมผสานการฝึกกลวิธีการเรียนเข้ากับกิจกรรมทางการเรียนภาษา ผู้สอนจะเป็นผู้แสดงให้เห็นถึงวิธีการใช้และให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ มีการให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้กลวิธีแบบต่างๆ ส่งเสริมการเรียนในลักษณะเรียนรู้ร่วมกัน พยายามให้บรรยากาศในการเรียนเป็นกันเอง ผู้เรียนจะได้รับการแนะนำให้ประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน และนำเอากลวิธีการเรียนชนิดที่ใช้แล้วประสบความสำเร็จไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ผู้สอนจะเน้นถึงผลดีของการใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม เช่น ทำให้ความสามารถทางภาษาดีขึ้น ได้คะแนนดีขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงพฤติกรรมทางการเรียน ผลของการฝึกพบว่า ผู้เรียนตระหนักในความรับผิดชอบและทางเลือกต่าง ๆ ในการเรียนภาษา รู้จักใช้กลวิธีการเรียนที่เป็นประโยชน์ชนิดต่างๆ มากขึ้น เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อการเรียนภาษาในส่วนของผู้สอน Lavine พบว่าวิธีการสอนของเธอบางอย่างนั้นไม่เหมาะสมและใช้ไม่ได้ผลกับวิธีการเรียนหรือกลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนใช้ เธอจึงได้ทำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมเพื่อที่การเรียนจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีเดียวกันนั้น Nyikos (1990) ได้จัดการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาเยอรมันเป็นภาษาต่างประเทศ โดยใช้กลวิธีการเรียนเป็นตัวนำบทเรียน ผู้เรียนจะได้รับการสอนให้รู้จักกลวิธีการเรียนโดยการเล่นบทบาทสมมุติ การเคลื่อนไหวของร่างกาย การนึกภาพ การเลียนแบบเจ้าของภาษา การใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ (คำศัพท์, เสียง, หลักไวยากรณ์) เข้ากับสีหรือรูปร่างต่าง ๆ ในแต่ละชั่วโมงผู้เรียนจะต้องคิดเตรียมหากกลวิธีการเรียนแบบต่าง ๆ ตามแต่ที่ผู้เรียนจะเห็นว่าเหมาะสมกับบทเรียนมาเสนอในชั้นเรียน การใช้กลวิธีเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างมากในการรับข้อมูลใหม่ และเรียกกลับออกมาใช้ เพราะตามหลักทฤษฎีด้านความรู้ความเข้าใจบ่งชี้ว่า ยังมีการเชื่อมโยงข้อความที่เรียนเข้ากับสิ่งต่าง ๆ มากเท่าใด โอกาสที่จะเรียกข้อมูลนั้นกลับมาใช้ก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ผลของการฝึกพบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดเตรียมหากกลวิธีการเรียน ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนที่เป็นมิตร เกิดความเข้าใจในรูปแบบทางการเรียน และความคิดของผู้เรียนคนอื่น กลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนช่วยกันคิดก็เป็นไปในลักษณะที่สร้างสรรค์ และสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เรียนด้วยกัน การฝึกกลวิธีการเรียนกลายเป็นส่วนสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนภาษาเยอรมัน

Kulawadee Yamkate (1996) ศึกษาผลของการฝึกผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโทที่เรียนวิชา Remedial English ให้สามารถดูแลและกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง โดยมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่เรียกว่า Treasure Chest Project ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกหัวข้อ เนื้อหา วัสดุสาร วิธีการเรียน เพื่อที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษตามที่ผู้เรียนต้องการ และให้ผู้เรียนเสนอกิจกรรมนั้นให้กับผู้เรียนคนอื่น ผลของการศึกษาพบว่า ผู้เรียนรู้จักที่จะเรียนด้วยตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อวิธีการเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ดูแลและกำหนด และมีความตั้งใจจะใช้วิธีการเรียนแบบนี้ต่อไป แต่ผู้วิจัยก็พบว่าผู้เรียนยังมีปัญหาในการควบคุมการเรียนรู้ การทำกิจกรรม และการประเมินผล จึงได้แนะนำไว้ว่าผู้ฝึกควรมีการเตรียมการอย่างรอบคอบทั้งในแง่ของการวางแผนการฝึก และการฝึกปฏิบัติให้กับผู้เรียน

Lum Yoke Lin (1996) ทำการสำรวจผลของการฝึกผู้เรียนว่ามีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งตนเองได้มากน้อยเพียงไร ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้เข้าใจบทบาทของตนเอง มีความมั่นใจ และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง รู้จักใช้กลวิธีการเรียนแบบต่าง ๆ ผลของการสำรวจพบว่าผู้เรียนมีความมั่นใจและมีความสามารถที่จะดูแลการเรียนรู้ของตนเองได้ ผู้เรียนให้ความเห็นว่าการฝึกผู้เรียนอย่างเป็นระบบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักดูแลการเรียนรู้ของตนเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนยังมีปัญหาในการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง และการแสดงความคิดเห็นในการประเมินผล

จากงานดังกล่าวข้างต้น เป็นที่ชัดเจนว่าผู้เรียนภาษาที่ประสบความสำเร็จนั้นใช้กลวิธีการเรียนชนิดต่าง ๆ ซึ่งช่วยทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นลักษณะที่ควรให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน การฝึกกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรที่ผู้จัดการสอนภาษาต่างประเทศจะพิจารณาจัดเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาในหลักสูตร และควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพื่อที่จะสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาของตนเองต่อไปหลังจากจบจากหลักสูตร